

Dr. Mauks Ernő, A vén kuvasz és egyéb állatmesék, Szerencs, 1937.
(A szerző kiadása Szikszón).

Napjainkban nem részesül elég figyelemben az állatmeseírás. Éppen azért örömmel kell üdvözölnünk Mauks Ernő könyvét, amelyet talán nem is annyira a gyermekek kezébe szánt (arra a célra is igen jó!), hanem inkább a tanítóság részére kívánt bőséges illusztráló anyagot nyújtani a beszéd- és értelemgyakorlatok és a természetrajz tanításához. Állatmeséi ugyanis minden vonatkozásukban magukon viselik a tanítómese ismertető jegyeit, kifejezetten tanítani, nevelni akarnak. Azért nem annyira arra valók, hogy azokat a gyermek egyfolytában végig olvassa, hanem, hogy a tanító egy-egy mesét ügyesen beleszöjjön a tanításaiba.

Az egyes mesék befejező része mindig valamilyen alkalmas tanulság, amit azonban a szellemes író oly ügyesen mond el a mesében szereplő állatokkal, hogy erőszakoltnak egy esetben sem mondható. Valamennyi mese, amit e könyvben olvashatunk, eleven bizonyoságául szolgál a szerző kitűnő megfigyelőképességének. Meséi mélyén mozgó erőként a szereplő állatok „jellembeli sajátságai“ dolgoznak. Egyik állat sem tesz olyat, ami „jellemével“ nem fér össze. Ez a tény adja Mauks meséinek meggyőző erejét. A mesékben szereplő állatok mindenütt tevékeny részt vesznek az eseményekben. A mese szövege olyan, hogy az események gyors egymásutánban peregnek le az olvasó szeme előtt, fordulatai kellemesek és indokoltak, a befejezések pedig megnyugtatók. Erre vezethető vissza Mauks meséinek kellemes hatása.

Valamennyi mese a szerző nagy, talán túlzó állatszeretetéről beszél. Azonban ma igen szükséges ezt határozott formában kidomborítani, aminek indokolását maga a szerző mondja el: „A teknősbéka tanulságai“ című mesében, melyben a teknősbéka nem akarja elhinni a siklónak, hogy az emberek sokszor milyen kegyetlenül, a veleszületett kízóösztonőknél fogva, minden indok nélkül kinozzák, pusztítják (talán tudatlanságból is!) az ártatlan állatokat. A szegény teknősbékanak, saját kárán kellett tapasztalnia, hogy a siklónak igaza volt. „Az elkésett könyörület“ című mese, ami egyúttal igaz történet is, azt mutatja, hogy sokszor még az iskolában is kegyetlen példát mutatunk tanítványainknak az állatkínzásban.

Hogy miről mesél a vén kuvasz, meg a többi szereplő állat? Mindenik a saját sorsáról, egymásközi és az emberhez való csodálatos viszonyáról. A kérészek hiába próbálnak a mesében erejük lankadtával magasra röppenni a Tisza tükre fölé, visszahullnak. Amelyik meg véletlenül megérte a holnapot, az megérzi, hogy az „újnap“ jövevényei számára ő már idegen, egy letűnt világ maradványa. A madár-ijesztőre szálló tapasztalt varjú megtanítja a fiatal verebeket, hogy még sokat kell tanulniok. A macskának is meg kell tanulnia, hogy ő az oroszlánnak igen szegény rokona. Elvezet a szerző az állatok gyűléseire, a kutyák báljára, a sötét föld alatt bújkáló, a tengerben élő, a rengetegben vadra leső állatokhoz, a magas levegőgömbben repkedő madarak bizalmas beszélgetéseire és alkalmat ad megtanulni: az állatok Istennek élő, és az ember részéről legalább is megértő bánásmódot érdemlő teremtményei.

Z...y

Szakoktatási Évkönyv 1937.

A mezőgazdasági-, ipari- és kereskedelmi szakoktatás első évkönyvét Dr. Hóman Bálint miniszter megbízásából báró Kruchina Károly, dr. Damjanovich Lajos,